

Betydningen af byggeriet af "Fælledby" for biodiversiteten på Amager Fælled

Fagligt notat fra DCE – Nationalt Center for Miljø og Energi

Dato: 16. marts 2021 | 25

AARHUS
UNIVERSITET

DCE – NATIONALT CENTER FOR MILJØ OG ENERGI

Datablad

Fagligt notat fra DCE – Nationalt Center for Miljø og Energi

Titel:	Betydningen af byggeriet af "Fælledby" for biodiversiteten på Amager Fælled
Forfattere:	Rasmus Ejrnæs ¹ & Hans Henrik Bruun ²
Institution:	¹ Institut for Bioscience, Aarhus Universitet & ² Biologisk Institut, Københavns Universitet
Faglig kommentering: Kvalitetssikring, DCE:	Flemming Skov Jesper Fredshavn
Ekstern faglig kommentering:	Nikolaj Gervig Correll
Rekvirent:	Danmark Naturfredningsforening
Bedes citeret:	Ejrnæs, R. & Bruun, H. H. 2021. Betydningen af byggeriet af "Fælledby" for biodiversiteten på Amager Fælled. Aarhus Universitet, DCE – Nationalt Center for Miljø og Energi, 7 s. – Fagligt notat nr. 2021 25 https://dce.au.dk/fileadmin/dce.au.dk/Udgivelser/Notater_2021/N2021_25.pdf
	Gengivelse tilladt med tydelig kildeangivelse
Foto forside:	<i>Sanglærke</i> . Nikolaj Noel Christensen
Sideantal:	7

Indhold

Indledning	4
Hvilken betydning har konverteringen af byggefeltet til boliger for biodiversiteten i byggefeltet?	4
Hvilken betydning har byggeriet for biodiversiteten i den resterende del af Amager Fælled?	5
Sammenfatning	7

Indledning

Danmarks Naturfredningsforening har anmodet DCE om at udarbejde et notat med en ekspertudtalelse om betydningen for biodiversiteten af det igangsatte byggeri af 2000 boliger (Fælledby) på Amager Fælled (Figur 1). Notatet besvarer dels spørgsmålet om betydningen for den biodiversitet som findes i byggefeltet, og dels spørgsmålet om betydningen af byggeriet for biodiversiteten i den resterende del af Amager Fælled. Biodiversitetseffekterne vil blive perspektiveret i forhold til biodiversiteten i Københavns kommune og biodiversiteten i Danmark som helhed.

Hvilken betydning har konverteringen af byggefeltet til boliger for biodiversiteten i byggefeltet?

Byggefeltet, som udgør 21,9 hektar ud af fælledens 223 hektar, er placeret på en tidligere losseplads (1940'erne til 1973), som er dækket med fyldjord og siden et lag grus, hvorefter området har henligget i fri succession siden 2010 (Figur 1). Der er altså tale om en ung, nyligt forstyrret biotop, et såkaldt ruderat. Eftersom arealet ikke har været i dyrkning, fremtræder vegetationen åben og præget af vilde plantearter, som er indvandret spontant, herunder forvildede eksotiske arter som sildig gyldenris. Området har nogle af de typiske kvaliteter, som kendetegner et ruderat i de tidlige successionsstadier, og det tiltrækker et dyreliv som er tilpasset en åben og varm græslandsnatur med tidvist vandfyldte lavninger – eksempelvis rødlistede fuglearter i national tilbagegang som sanglærke, stær og spurvehøg. Der er også registreret fuglearter i området, som er mindre almindelige og er knyttet til busksteppe og temporære smådamme, fx rødryget tornskade, bynkefugl, stenpikker, engpiber, lille præstekrave, strandskade, rødben, mosehornugle og svaleklire. I området er registreret stor vandsalamander (Bilag IV), samt insekter som okkergul randøje, almindelig blåfugl, kællingetandhalmøl, biulv, ringspinder og et par arter af vandkalve i de temporære damme. Af planter kan nævnes de mindre almindelige arter pile-alant, enskættet sumpstrå, glat sumpstrå, knold-ranunkel, dunet vejbred, almindelig knopurt, gul snerre, almindelig kællingetand, skov-fladbælg, sylt-star, mark-krageklo, æble-rose m.fl. Medvirkende til forekomsten af ualmindelige og sjældne arter i det unge naturområde er givetvis nærheden til det øvrige Amager Fælled, herunder de gamle strandoverdrev, og det forhold at Amager Fælled som helhed byder på et sammenhængende og varieret naturområde med mange forskellige levemuligheder. Også nærheden til det langt større Kalvebod Fælled kan spille ind.

Det lægges til grund at de arter og levesteder, som har indfundet sig i og omkring byggefeltet, stort set vil forsvinde helt fra dette område som følge af byggeriet. Ud af det samlede byggefelt forventes ca. 6 ha reserveret til grønne, rekreative områder. Vi vurderer dog ikke at disse områder reelt vil få nogen nævneværdig værdi for de mere specielle arter af især fugle, som i dag udnytter området. Hvis man vælger at etablere disse grønne områder med naturlig vegetation, vil de kunne tilbyde levesteder for nogle af de typiske plantearter fra Amager Fælled, men det er tvivlsomt om denne type af næringsfattig, naturlig vegetation kan kombineres lykkeligt og varigt med det store rekreative tryk som må forventes fra beboerne i 2000 boliger. 4000-5000 mennesker vil medføre omfattende fysiske forstyrrelser (færdsel, prædation fra hunde og katte, støj) og tilførsel af næringsstoffer (muldjord, urin og afføring fra katte og hunde, madaffald mv). Golfbanen på Kalvebod Fælled, som blev etableret i 2006, udgør et nærliggende og lærerigt fortilfælde for udviklingen af natur i efterladte lommer. I forbindelse med anlæggelsen af golfbanen, placeredes greens og fairways uden om voksestederne for sjældne plantearter på den inddæmmede havbund.

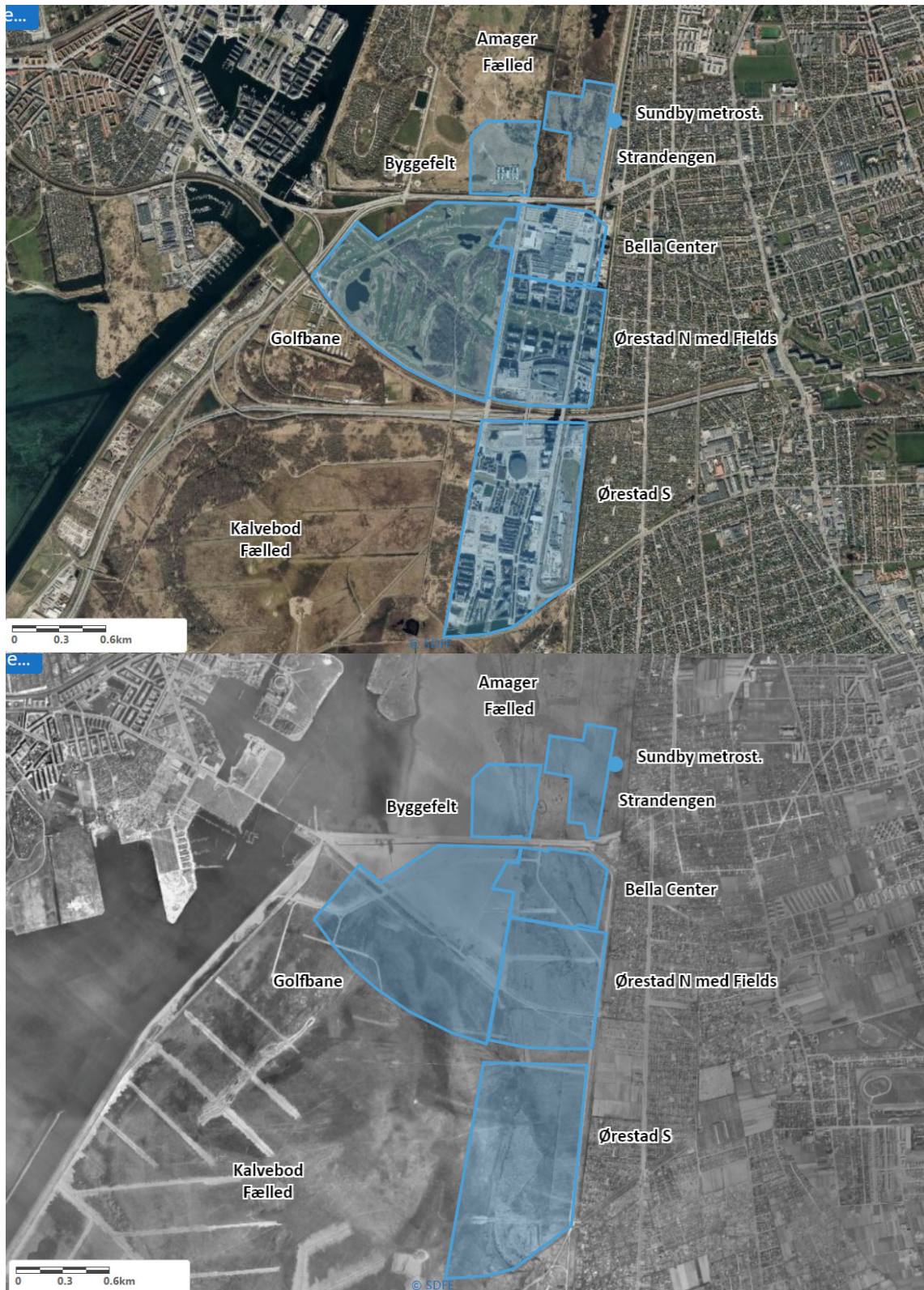
Sidenhen vurderes de sjældne plantearter stort set at være forsvundet, hvilket demonstrerer at naturen ikke kan overleve i stærkt fragmenterede pletter – pletter som tilmed typisk undergår miljøændringer i takt med den ændrede arealanvendelse. I et længere tidsperspektiv vil delvist lysåben natur, som den man finder på Lærkesletten, kræve tilbagevendende forstyrrelser af mere naturligt tilsnit, såsom græssende dyr, hvilket vurderes at være umuligt i så tæt befolket et boligområde som Fælledby. Der er næppe mange af de arter som forekommer i byggefeltet, som ikke forekommer andre steder på Amager Fælled. Men det er klart at byggeriet vil betyde, at de arter som har levet, rastet eller fourageret i byggefeltet vil få mindre plads på Amager Fælled i fremtiden, hvilket meget sandsynligvis vil medføre at visse arter helt vil forsvinde helt fra Amager Fælled. Det er eksempelvis usikkert om rådyr og hare vil kunne opretholde levedygtige bestande, og usandsynligt at sanglærke vil.

Hvilken betydning har byggeriet for biodiversiteten i den resterende del af Amager Fælled?

Amager Fælleds natur er betinget af områdets størrelse, kontinuiteten tilbage i tid og den noget isolerede beliggenhed i forhold til omkringliggende tæt bebyggelse. For fuglene kan også nærheden til Kalvebod Fælled spille en rolle. Amager Fælled er altså et relativt uforstyrret sted sammenlignet med en normal bypark i en storby. Selvom Amager Fælled er vokset i areal i kraft af inddæmning, så er den samtidig blevet meget mindre som følge af byggeri og anlæg af Bellacenter, Ørestad og golfbane. Ørestaden blev bygget oven på den oprindelige og absolut mest værdifulde natur på Amager/Kalvebod Fælled, og nu resterer på Amager Fælled kun et 26-28 ha stort område øst for byggefeltet ("Strandengen"). Her findes en lille rest af intakt fugtigt græsland af den type, som tidligere dækkede meget store arealer langs hele Amagers vestkyst. I dette område forekommer et enestående liv af sjældne planter, svampe og insekter, eksempelvis planterne brændeskærm, trævlekrone, blågrøn star, hedelyng, knoldet mjøddurt, eng-havre, hjertegræs, hare-star, trenervet snerre, jordbær-kløver, vrietorn, stivhåret ranunkel, høj stenkløver, vår-star, kødfarvet gøgeurt, sump-hullæbe, slank blærerod, almindelig mælkekurt, hunde-viol, slangetunge og ægbladet fligblæbe, samt svampen jensens vokshat (globalt sårbar, VU), plus en lang stribe andre vokshatte, rødblade, jordtunger, bruskhatte mv. Endvidere forekommer sjældne insekter som kridtugle, lille og sekspletet køllesværmer, iris, det hvide w og mange sjældne arter af vandbiller i temporære damme. Af padder og krybdyr kan nævnes snog, spidssnudet frø (Bilag IV) og stor vandsalamander (Bilag IV). Mange af disse arter har deres eneste levesteder i Storkøbenhavn på lokaliteten og nogle af dem er nationalt sjældne. I 1990'erne fandtes også hugorm, grønbroget tudse og markfirben, men de er forsvundet, antageligt på grund af habitatødelæggelsen ved anlæggelse af Ørestaden og metroen. Kerneområdet for stor vandsalamander og spidssnudet frø ligger i dag 50-100 meter fra den kommende Fælledby, og vi finder det sandsynligt at det vil blive tilstandsændret i et omfang, så de pågældende arter ikke længere vil kunne yngle dér.

Indflytningen af ca. 5000 mennesker i Fælledby forventes at ville forandre publikumstrykket på Amager Fælled markant. Det vil belaste de forstyrrelsesfølsomme dele af områdets fuglefauna og vil medføre et betragteligt slid på områdets naturtyper og vegetation og belastning med næringsstoffer. Det må forventes at mange mennesker vil færdes mellem Fælledby og Sundby metrostation (figur 1). Der er planlagt en bred asfalteret og oplyst sti mellem kvarteret og metrostationen. Hvis den anlægges vil det blive meget vanskeligt at genoprette en mere naturlig hydrologi og at gennemføre helårsgræsning, med mindre stien hæves op på piller, der er høje nok til at kvæg og heste kan

gå under. Kunstlys i stort omfang kan potentielt have negative effekter på natflyvende insekter og flagermus.

Figur 1. Placeringen af byggefeltet for Fælledby, det tidligere byggefelt på Strandengen, Sundby metrostation, golfbanen, Bellacenter og Ørestad i det en gang sammenhængende naturområde mellem Stadsgraven og Aflandshage (Amager Fælled og Kalvebod Fælled) på baggrund af luftfoto 2020 og 1954.

Sammenfatning

Amager Fælleds natur udgør en rest af et langt mere vidtstrakt naturområde, som i dag er stærkt fragmenteret af golfbane, Ørestad, jernbane og motorvej. Det er et kendt økologisk fænomen at arters lokale uddøen sker med forsinkelse, så allerede i dag må man forvente at en række af Amager Fælleds sjældne arter kan være i langsigtet tilbagegang, som følge af den habitatødelæggelse, som har fundet sted gennem de seneste årtier. Naturen i byggefeltet er ikke enestående i et nationalt perspektiv, fordi den slags ruderat-natur findes mange steder og kan opstå relativt hurtigt, når pladsen findes. Men i Københavns kommune er byggefeltets natur enestående, og byggeriet vil føre til tab eller tilbagegang af arter, som er sjældne i kommunen. Og Københavns Kommune er ikke et nemt sted at finde plads til ny ruderat-natur. I et nationalt biodiversitetsperspektiv er der grund til større bekymring over den forventede påvirkning som følge af Fælledby af de ubebyggede arealer af fælleden, især den sidste lille rest af et biologisk enestående og førhen vidtstrakt græslandslandskab langs vestkysten af Amager på "strandengen".